

Oude Kerk, 16 november 2025

Dienst van Schrift en Tafel

ds. Johan Meijer

gelezen: Exodus 3: 1-15 en Lucas 20: 27-38

titel: Het Eerste Avondmaal

overdenking

*Gemeente van onze Heer Jezus Christus,
lieve mensen van God,*

I

Op 23 juni 2002 mocht ik voor de eerste keer het Heilig Avondmaal bedienen. De week er voor was ik predikant geworden en verbonden aan mijn eerste gemeente in Sauwerd. Een aantal jaren mocht ik met mijn preekconsent wel al het Woord bedienen en deed dat ook her en der. Maar een zegen over een huwelijk of dopen of avondmaal bedienen, dat mocht vanaf het moment dat ik echt dominee zou zijn. Een groot verlangen was er om voor te mogen gaan in de viering van de Tafel, die me in de loop van de jaren zo dierbaar was geworden, met een aantal ervaringen diep in mijn hart: de eerste keer, een week na mijn belijdenis op Pasen 1992. Kinderen mochten in mijn geboorteplaats meevieren, al sinds half jaren 80, maar bij ons thuis was dat niet aan de orde. Wachten tot je belijdenis gedaan hebt: een extra groot verlangen. Die keer in de Jozefkathedraal in Groningen, Zondag van de Eenheid, een Thomasviering van Schrift en Tafel met zo'n 400 kerkgangers en de Lutherse predikante die voorging in de tafelliturgie aan het altaar. Bij de evaluatie zei iemand: dit was euforiserend.

II

Die eerste keer dus in Sauwerd. Een lange gedekte Avondmaalstafel, daar achter: diaken, dominee, ouderling. De instellingwoorden bij het brood. Neem, geef stukje aan diaken, Eet, geef stukje aan ouderling, en na de woorden: neem zelf. Zo ook met de beker: neem, aan de diaken, drink allen daar uit aan de ouderling.... Ik hoor rechts van mij grut en de ouderling verdwijnt. En wanneer zij terugkomt zegt ze: schenk die beker dan ook niet zo vol. Na de dienst in een bijna lege kerk zegt haar 16-jarige dochter: het mammaa nou ook n rode BH? De volle beker: ja, want de Heer schenkt zijn liefde toch immers overvloedig en royaal uit? Bij het afscheid van Sauwerd passeerde deze gebeurtenis in alle vrolijkheid de revue. En ik weet nog zo goed: het was zo kostbaar, dat ik voor mocht gaan aan de Tafel en dat is zo gebleven, ook vandaag. Met het diepe besef: dit is namens *Gastheer Jezus, hier aanwezig, en die altijd is geweest: Grote liefde aan mijn zij, Gij deelt brood en wijn met mij.*

Het eerste Avondmaal. Zo heeft Richard Steunenbergh zijn dertiendelige kunstwerk genoemd, dat hier op het koor staat opgesteld. En dat je op het scherm nu zo ziet afgebeeld zoals het in zijn compleetheid was neergezet bij de opening van de tentoonstelling. Vandaag staat het anders, omdat het koor in deze liturgie in gebruik is bij de gedachtenis en bij het Avondmaal. Maar zo als op het scherm dus de compleetheid. Christus in het midden, twaalf gezichten om hem heen, naar het aantal van de apostelen. En uiteraard verwijst dit werk naar Het Laatste Avondmaal, dat wij bijvoorbeeld kennen van Leonardo da Vinci. Anders dan in de traditionele voorstellingen zijn de apostelen in Richards werk niet herkenbaar. De gezichten verwijzen dan ook vooral naar onszelf, naar de mensheid in al zijn verscheidenheid. De unieke mens die wij zijn. Die allemaal wat hebben meegemaakt: de krantenfragmenten die in het werk verwerkt zijn getuigen daar van, de aardse dimensie, de aarde met haar wel en wee. Maar allen hebben ook een ándere dimensie, een eeuwigheidsdimensie in het Licht van Christus.

IV

Dát zou je de dimensie van het brandend braambos, de Sinaïdoorn, kunnen noemen. Die Mozes zag branden op heilige grond. Waar de NAAM geopenbaard werd door een stem: de onuitsprekelijke NAAM. Die betekent: IK-ZAL-ER-ZIJN. Die Naam die uit respect voor zijn grootsheid en heiligheid zonder nadere invulling moet blijven. De NAAM aller namen, die de aardse dimensie ver overstijgt. Die ook de dimensie van deze wereld met al haar wel en wee ver overstijgt. Je zou het Eeuwigheidsleven kunnen noemen, of hemel, Koninkrijk van God, of de Grote Bron van het ongeschapen Licht. Evengoed een dimensie waar je geen woorden voor hebt. En waar je toch van zegt dat we onze dierbaren er geborgen mogen weten. En waarin we ook onszelf geborgen mogen weten, NU al, die dimensie die huist vlak naast onze aardse werkelijkheid, die dimensie die in ons huist, en waarvan je kunt zeggen: dat heeft alles met de ziel te maken.

V

En dat is was Jezus uitlegt aan de Sadduceeën die zeggen dat er geen opstanding is. En die een hiernamaalsvoorstelling heel plastisch en in mijn ogen banaal maken en Jezus proberen te vangen in een wel heel absurde voorstelling, om Hem er in te laten tuinen, zodat hij gepakt kan worden op Godslastering en ontering van Gods Heilige NAAM. Komen ze met deze casus over een vrouw die zeven mannen heeft gehad, allemaal broers uit één gezin, een wel heel onwaarschijnlijk voorbeeld, maar de cruciale vraag is: van wie is zij nu in dat Eeuwigheidsleven, waar U het over hebt, de vrouw? En dan is Jezus' antwoord: zonen-en-dochters-van deze eeuw huwen en worden gehuwd. Maar in de eeuwigheidsdimensie geldt dat niet, daar zijn zij aan engelen gelijk en heten zij zonen-en-dochters van God. Dochters-en-zonen van de opstanding, van een andere werkelijkheid die alles te maken heeft met de ziel en met Licht. En nu hoor ik je bijna denken: maar mijn geliefde dan? Word ik daar dan niet mee herenigd, zie ik die dan niet meer terug? In het Licht van het eeuwigheidsleven is de herkenning onmiddellijk, zonder een aardse verschijning. 'Als engelen', zegt Jezus, dus niet zo als je elkaar in je aardse vorm hebt gekend, maar nog veel dieper. Zoiets als het kennen van de Heilige NAAM die je in de stoffelijke dimensie eigenlijk niet uit moet spreken. Grootser en heiliger dan wij ons kunnen voorstellen.

VI

Eén paneel heb ik uit het kunstwerk uitgelicht en naar voren geschoven. Het middelste, de centrale. Christus. Richard Steunenbergh zegt er naar te verlangen om ook, al was het maar in een uithoekje, aan te mogen zitten aan die Tafel van de Heer in het Eeuwigheidsleven. 'De Koning nodigt mij uit om aan Zijn maaltijd Brood en Beker te ontvangen. Wie ben ik dat ik bij de Koning aan mag schuiven'? Jezus Christus, de Gastheer is het centrale gezicht. Een Lichte gestalte, maar wie goed kijkt ziet de wonden van de doornenkroon, de zichtbare tekenen van zijn Lijden. De Opgestane Heer is de Gekruisigde Heer, dat wil zeggen: Hij is het die de aardse dimensie geheel heeft doorleefd, met alles wat daarin ook menselijk was, alle menselijk lijden heeft Hij ondergaan, maar Hij heeft die afgelegd en gaat ons als Opgestane Heer voor in de Eeuwigheidsdimensie, waar wij als het ware met Hem aan mogen zitten, aan de Tafel. Als nieuwgeborenen, als mede-opgestane mensen, aan wie de Liefde van God meer dan overvloedig geschonken wordt.

Amen